Statistička analiza kretanja broja zaposlenih u RH

Perišić, Gabriela

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:801375

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

STATISTIČKA ANALIZA KRETANJA BROJA ZAPOSLENIH U RH

Mentor:

Prof.dr.sc.Rozga Ante

Studentica:

Gabriela Perišić

1141376

Split, rujan 2017

SADRŽAJ:

1.UVOD ... 3
2. STATISTIKA ... 4
2.1. Definicija i zadaća statistike ... 4
2.2. Predmet proučavanja statistike ... 4
2.3. Način prikupljanja podataka ... 5
2.3.1. Promatranje ... 5
2.3.2. Tabelarno i grafičko prikazivanje statističkih podataka ... 6
2.4. Pokazatelji promjena ... 7
2.4.1. Relativni brojevi strukture ... 8
2.4.2. Indeksi ... 8
2.4.3. Relativni brojevi koordinacije ... 9
3. ZAPOSLENOST ... 9
3.1. Definicija zaposlenosti i ključni pojmovi ... 9
3.2. Izvori podataka ... 12
3.3. Plaće ... 13
3.4. Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) ... 14
3.4.1. Program potpora za zapošljavanje ... 15
4. ANALIZA ZAPOSLENOSTI U RH ... 16
4.1. Stopa zaposlenosti prema spolu, dobi ,razini obrazovanja te županijama ... 16
4.2. Zaposlenost u turizmu ... 24
4.2.1. Sezonska zaposlenost ... 24
4.3. Usporedba zaposlenosti sa zemljama EU ... 26
5. ZAKLJUČAK ... 28
LITERATURA: ... 30
POPIS GRAFOVA ... 32
POPIS SLIKA: ... 32
POPIS TABLICA: ... 32
SAŽETAK ... 34
SUMMARY ... 34

1.UVOD

Tema ovog završnog rada je statistička analiza kretanja broja zaposlenih u Republici Hrvatskoj. Za obradu teme koristit će se različita stručna i znanstvena literatura te podaci prikupljeni putem dostupnih internetskih stranica.

Cilj završnog rada je istražiti kretanje i strukturu broja zaposlenih u Hrvatskoj s obzirom na različite varijable kao što su dob, spol, obrazovanje, zanimanje te ih usporediti kroz vrijeme.

Rad se sastoji od pet međusobno povezanih dijelova od kojih je jedan dio praktični, odnosi se na samu analizu prikupljenih podataka, a ostali su teorijski.

U drugom dijelu definirat će se sam pojam statistike kao znanstvene discipline. Opisat će se njena zadaća, podjela te predmet njenog proučavanja. Isto tako navest će se i objasniti način prikupljanja i prikazivanja statističkih podataka.

Treći dio rada odnosi se na zaposlenost. U tom dijelu objasnit će se što je zaposlenost, koje su njene karakteristike te osnovni pojmovi. Uz zaposlenost navest će se zadaće i funkcije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, izvori podataka te podaci koji se odnose na stanje zaposlenosti u Republici Hrvatskoj.

Četvrti dio, praktični dio, odnosi se na analizu; tabelarno i grafičko prikazivanje prikupljenih podataka koji se tiču zaposlenosti u Hrvatskoj te njihova usporedba s obzirom na različite varijable kao što su dob, spol, obrazovanje i djelatnost u razdoblju od 2000.-2015.godine. Isto tako prikazani su i podaci o ukupnom broju zaposlenih osoba raspoređenih po županijama Provedena je i analiza sezonske zaposlenosti (zaposlenosti u turizmu) s obzirom na to da Hrvatska bilježi porast zaposlenosti od travnja do kraja rujna, odnosno završetka turističke sezone.. Provest će se i kratka usporedba zaposlenosti u Hrvatskoj u odnosu na ostale članice Europske unije (EU-28).

Na kraju rada donosi se zaključak u kojem će biti izneseni rezultati i spoznaje donesene na temelju provedene analize.

2. STATISTIKA

2.1. Definicija i zadaća statistike

Statistika je posebna znanstvena disciplina koja u svrhu realizacije postavljenih ciljeva istraživanja na organiziran način prikuplja, odabire, grupira, prezentira i vrši analizu informacija ili podataka te interpretira podatke dobivene analizom.[1]

Ekonomska statistika ima veliku važnost za nositelje ekonomske politike jer im pruža podatke o gospodarstvu radi odlučivanja o mjerama ekonomske politike. Statističke metode i modeli u području ekonomije prikupljaju i analiziraju podatke o industrijskoj, poljoprivrednoj i drugoj proizvodnji, unutrašnjoj i vanjskoj trgovini, turizmu, cijenama, demografskim promjenama, zaposlenosti te drugim ekonomskim pojavama.

Statistika se kao znanstvena disciplina dijeli na deskriptivnu i inferencijalnu statistiku.

Deskriptivna ili opisna statistika organizirano prikuplja, selekcionira, grupira, grafički prezentira i vrši osnovnu analizu statističkih podataka. Inferencijalna statistika koristi statističke metode i tehnike kojima se dolazi do zaključaka o karakteristikama statističkog skupa na osnovu uzorka.[2]

Uvijek je prisutan odgovarajući stupanj rizika kada se koriste rezultati iz uzorka, za koji je poželjno da bude reprezentativan i slučajno izabran.

2.2. Predmet proučavanja statistike

Predmet proučavanja statistike su određene zakonitosti koje se javljaju u masovnim pojavama. Zadaća statistike je da uoči zakonitosti u masovnim i slučajnim pojavama te ih brojčano izrazi. Masovne pojave su skupine istovrsnih elemenata koji imaju jedno ili više

[1] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str.9

[2] Rozga A.(2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, uvod

zajedničkih svojstava te takve skupine nazivamo statističkim skupom ili statističkom masom. Statistički skup definira se : a) pojmovno ; b) prostorno i c) vremenski.[3]

Pojmovno definirati statistički skup znači odrediti točno koja obilježja moraju imati elementi da bi bili uvršteni u statistički skup. Prostorna definicija određuje prostor kojem pripadaju elementi statističkog skupa,dok se vremenska definicija odnosi na razdoblje, odnosno trenutak kojim će se obuhvatiti jedinice koje ulaze u statistički skup.[4]

2.3. Način prikupljanja podataka

Razlikujemo tri načina prikupljanja podataka:

1) Promatranje
2) Tabelarno i grafičko prikazivanje statističkih podataka
3) Analiza i tumačenje rezultata.

2.3.1. Promatranje

Statističko promatranje predstavlja prvi korak u prikupljanju statističkih podataka čija uspješnost i objektivnost utječe na kvalitetu ostalih koraka u prikupljanju podataka.

Postoji više različitih načina pomoću kojih se može vršiti statističko promatranje:

a) mjerenjem,
b) opažanjem,
c) evidencijom,
d) anketiranjem,
e) brojenjem.[5]

U ovisnosti o karakteru izvora podataka, statističke podatke dijelimo na:[6]

a) primarne podatke
b) sekundarne podatke.

[3] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str.10
[4] Rozga A.(2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str.5
[5] Rozga A.(2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str.6
[6] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str. 11-13

Primarni podaci prikupljaju se neposrednim promatranjem elemenata statističkog skupa u skladu s unaprijed definiranim ciljevima istraživanja, odnosno prikupljaju se neposredno za namjene pojedine analize.

Sekundarni podaci su oni koji se pribavljaju iz već postojećih baza podataka različitih državnih ustanova; korisniku su dostupni ili besplatno ili uz plaćanje. U Hrvatskoj takve podatke pribavljaju: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka, Hrvatska gospodarska komora i druge specijalizirane agencije.

Prema vremenu promatranja dijelimo na: **jednokratno, periodično i tekuće**.

Jednokratno promatranje vrši se samo jedan put i nema više ponavljanja.

Periodično promatranje vrši se u određenim periodima (razmacima), dok se **tekuće promatranje** odvija kontinuirano.[7]

2.3.2. Tabelarno i grafičko prikazivanje statističkih podataka

Tabeliranje je postupak svrstavanja grupiranih prikupljenih statističkih podataka u tablice. Svaka tablica mora imati:

- naslov (mora biti kratak i jasan)
- brojčani dio tablice (dio u koji se unose rezultati grupiranja statističkih podataka)
- tekstualni dio (sastoji se od dva dijela: zaglavlja i predstupca)
- izvor podataka. (navodi se ispod tablice).[8]

Kakav oblik će imati tablica ovisi o prikupljenim statističkim podacima.

Razlikujemo: 1) opće ili izvještajne tablice

2) analitičke ili sumarne tablice.

Opće tablice prikazuju velik broj statističkih podataka o nekom promatranom statističkom skupu, dok se **analitičke tablice** konstruiraju za neku posebnu analizu.[9]

[7] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str. 14
[8] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str.40
[9] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str.42

Ovisno o tome prikazuje li se prikupljeni podaci u tablici prema jednom ili više statističkih obilježja, razlikuju se :

- jednostavne statističke tablice i
- složene statističke tablice.

Za obradu ove teme koristit će se uglavnom složene tablice, kojima se povećava preglednost grupiranih podataka.

Grafički prikazi koriste se kada se dobiveni izračuni ili podaci iz tablice žele vizualizirati. Grafikoni na jedinstven i pregledan način prikazuju osnovne karakteristike statističkih nizova, uz pomoć različitih geometrijskih likova.

Razlikujemo tri grupe grafičkog prikaza:[10]

a) površinski grafikoni – jednostavni stupci, dvostruki stupci, razdijeljeni stupci, proporcionalni strukturni krugovi ili polukrugovi, kvadrati i histogrami.
b) kartogrami – dijagramske karte, piktogrami i statističke karte,
c) linijski grafikoni (poligon frekvencija).

Svaki grafikon mora sadržavati :

a) naslov
b) jedinice mjere
c) oznake modaliteta obilježja
d) izvor podataka
e) tumač znakova.[11]

2.4. Pokazatelji promjena

Statistička analiza se može vršiti na osnovu apsolutnih i relativnih brojeva.Upotrebom relativnih brojeva mogu se analizirati i uspoređivati pojave koje imaju različite jedinice mjere ili različiti broj elemenata.[12]

[10] Rozga A.(2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str.17
[11] Prema: Rozga A., Pivac S.(2006): Statistika za sociološka istraživanje, Filozofski fakultet Split, str.46
[12] Rozga A.(2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str. 27

Vrste relativnih brojeva:

1) relativni brojevi strukture
2) indeksi nominalnog niza
3) relativni brojevi koordinacije.

S obzirom na temu ovog završnog rada koja se odnosi na analizu kretanja zaposlenosti koriste se različiti pokazatelji promjena.

2.4.1. Relativni brojevi strukture

Relativni brojevi strukture prikazuju odnos dijela prema cjelini.Mogu se izražavati u postocima i promilima.

Zbroj svih relativnih brojeva u statističkom nizu jednak je 1, odnosno 100 ili 1000, ovisno o tome kako je relativni broj izražen.

2.4.2. Indeksi

Indeksi spadaju u relativne pokazatelje dinamike. Indeksima se uspoređuje smjer i intenzitet frekvencija nekog statističkog niza s varijacijama drugog statističkog niza. Prikazuju se grafički preko stupaca koji imaju istu bazu, budući da se svi članovi niza uspoređuju uvijek s obzirom na istu veličinu.[13]

Računaju se tako da se svaki član promatranog niza stavi u odnos prema odabranoj bazi, koja može biti jedan od članova niza ili neka druga zadana veličina.

Indeksi se tumače u **%**, tako da se od njih oduzme 100.

[13] Rozga A. (2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str. 29

2.4.3. Relativni brojevi koordinacije

Relativni brojevi koordinacije pokazuju odnos dviju pojava ili odgovarajućih frekvencija u različitim statističkim nizovima. Prikazuju se grafički tzv. Varzarovim znakom. Za bazu stupca se uzima nazivnik relativnog broja koordinacije, dok visina stupca predstavlja sam relativni broj.[14]

3. ZAPOSLENOST

3.1. Definicija zaposlenosti i ključni pojmovi

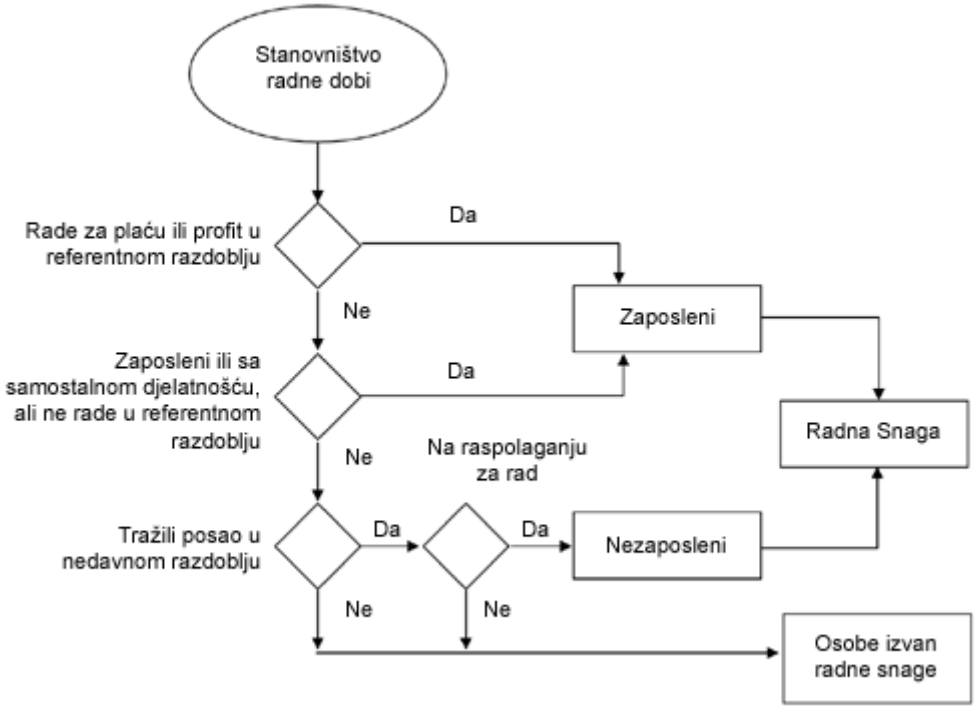
Zaposleni su sve osobe koje su zasnovale radni odnos s poslodavcem, na određeno ili neodređeno vrijeme, neovisno o duljini radnog vremena i vlasništvu pravne osobe. Zaposlenima se smatraju osobe koje su u referentnom tjednu obavljale bilo kakav posao za novac ili plaćanje u naturi. To su zaposlenici, samozaposlene osobe i članovi obitelji koji pomažu u poslovnom subjektu u vlasništvu člana obitelji (trgovačko društvo, poduzeće, obrt, slobodno zanimanje) ili nekom drugom obliku obiteljske privređivačke djelatnosti i osobe koje su radile za naknadu po ugovoru, za neposredno plaćanje u novcu ili naturi. U zaposlene spadaju :

- pripravnici
- osobe na porodiljnom dopustu, bolovanju
- osobe koje su iz bilo kojeg razloga odsutne s posla do prekida radnog odnosa
- osobe koje rade u vlastitom trgovačkom društvu, poduzeću, obrtu ili slobodnoj profesiji.[15]

Vlasnik obrta ili djelatnosti slobodne profesije je osoba koja je vlastitim sredstvima osnovala obrtničku radnju ili slobodnu profesiju u kojoj u svoje ime i za svoj račun sama ili uz pomoć zaposlenika obavlja djelatnost. Zaposlenik u obrtu ili u slobodnoj profesiji je osoba koja ima ugovor o radu s poslodavcem na neodređeno ili određeno vrijeme.

[14] Rozga A. (2006.): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split, str. 28
[15] Republika Hrvatska- Državni zavod za statistiku
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2003/metodologije/06_124_met.pdf

Radni kontingent čini stanovništvo radne dobi (muškarci od 15 do 65 godine i žene od 15 do 60 godina).Oni predstavljaju okvir ponude radne snage u gospodarstvu. Osobe koje čine stvarnu ponudu rada dio su kontingenta radne dobi koji je aktivno uključen na tržište rada bilo da su zaposleni ili da aktivno traže posao.

Slika 1: Osnovna podjela stanovništva radne dobi prema kriterijima međunarodne definicije

Izvor:Psihološki aspekt nezaposlenosti; http://mjesec.ffzg.hr/nezaposlenost/1.1.html

Na slici 1 prikazana je podjela stanovništva radne dobi prema kriterijima međunarodne definicije koja obuhvaća sve osobe starije od dobne granice određene za mjerenje ekonomski aktivnog stanovništva, koje su tijekom promatranog razdoblja bile bez posla, bile na raspolaganju za posao te tražile posao.[16] Stanovništvo radne dobi se može razvrstati u dvije skupine; osobe u radnoj snazi i osobe izvan radne snage. Kada je osoba izvan radne snage znači da trenutno ne radi ili nije tražila nikakav posao u promatranom razdoblju. Slika nam prikazuje da u radnu snagu spadaju oni koji rade za plaću ili profit u referentnom razdoblju; zaposlene osobe ili one sa samostalnom djelatnošću te osobe koje su u referentnom razdoblju

[16] Psihološki aspekt nezaposlenosti: http://mjesec.ffzg.hr/nezaposlenost/1.1.html

tražile posao. Obeshrabreni radnici – osobe koje žele posao i spremne su za rad ali ne rade i ne traže posao jer smatraju da ga ne mogu naći.

Stopa participacije- udio radno aktivnog stanovništva u ukupnom stanovništvu ili radnoj snazi. Ukupna ponuda radnog resursa gospodarstva ovisi kako o broju radnika tako i o vremenu koji radnici provode na poslu. U Hrvatskoj radni tjedan traje 40 sati te je dozvoljeno raditi 8 sati prekovremeno.

Stupanj stručnog obrazovanja podrazumijeva najvišu obrazovnu razinu koju je zaposleni stekao završavanjem odgovarajuće škole, završavanje tečaja ili polaganjem ispita kojima se dobiva obrazovni stupanj. Za svaki stupanj svog obrazovanja osoba treba imati odgovarajući dokument(diploma, potvrda, svjedodžba).

Prilikom zapošljavanja osoba može biti primljena na:

- Puno radno vrijeme – koje iznosi 40 sata tjedno osim ako ugovorom nije drugačije određeno.
- Nepuno radno vrijeme – u slučajevima kada opseg posla ne zahtijeva rad na puno vrijeme,
- Skraćeno radno vrijeme .

Izvršeni sati rada uključuju efektivne sate rada, sate čekanja, zastoja i prekida u radu za koje nisu odgovorni zaposlenici.

Neizvršeni sati rada plaćeni u pravnoj osobi uključuju sate godišnjeg odmora, sate odmora za državne blagdane, za stručno obrazovanje, za bolovanje koje plaća pravna osoba, plaćeni dopusti i ostale sate odsutnosti uz naknadu plaće.

Neizvršeni sati rada plaćeni izvan pravne osobe uključuju sate bolovanje preko 42 dana, sate za vrijeme porodnog dopusta, sate skraćenog radnog vremena roditelja.[17]

Neplaćeni sati rada uključuju neplaćeni dopust i druge neizvršene sate rada za koje se ne prima naknada plaće.

[17] Republika Hrvatska- Državni zavod za statistiku, str. 125
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2003/metodologije/06_124_met.pdf

Godišnji prosjek broja zaposlenih izračunava se aritmetičkom sredinom iz podataka dvaju polugodišnjih stanja.[18]

3.2. Izvori podataka

Od svih proizvodnih čimbenika rad se danas promatra kao najvažniji gospodarski resurs. Zaposlenost i proizvodnost rada bitno određuju proizvodne mogućnosti gospodarstva. Visina, kretanje i distribucija plaća bitno određuju standard stanovništva, potražnju za proizvodima te troškove poslovanja. Proučavanje zaposlenosti neke zemlje provodi se na temelju prikladnih izvora podataka.[19]

U većini zemalja, pa tako i u Hrvatskoj, obično postoje dva izvora prikupljanja podataka o zaposlenosti:

1) Administrativni izvori – podaci o evidentiranim nezaposlenima koji su prijavljeni Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (HZZ).
2) Drugi su pokazatelji iz ankete radne snage (ARS) koju od 1996.godine provodi Državni zavod za statistiku. Metodologija Državnog zavoda za statistiku usklađena je s pravilima i uputama Međunarodne organizacije rada (MOR) te Europskog ureda za statistiku (Eurostata), čime se osigurava metodološko usporedivost s istraživanjima u zemljama EU.[20]

Prema pravilima MOR-a osoba se može smatrati nezaposlenom u dobi od 15.do 74.godine života koja je bez posla, ali je u proteklih mjesec dana aktivno tražila posao i sposobna je za početak rada kroz sljedeća dva tjedna. Dok osoba koja nije aktivno tražila posao, a prijavljena je na HZZ-o prema administrativnom izvoru smatra se nezaposlenom, ali prema MOR-u nije.

[18] Republika Hrvatska- Državni zavod za statistiku
http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2003/metodologije/06_124_met.pdf

[19] Čavrak V.(2011): Gospodarstvo Hrvatske, Zagreb, str.127
[20]Bejaković P. : Zaposlenost i nezapsolenost ; http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/zaposlenost.pdf

3.3. Plaće [21]

Plaće ili nadnice se mogu promatrati s dvije strane, sa strane poslodavca i sa strane radnika. Za radnika plaća predstavlja dohodak, odnosno nagradu za njegov rad, dok za poslodavca predstavlja trošak. Za svakog radnika poslodavac mora isplaćivati određeni iznos, odnosno *bruto plaću* koja se dijeli na *bruto 1* (plaća koja se ugovara s radnikom te sadrži doprinose iz plaće – mirovinsko 1. i 2. stup) i *bruto 2* (sadrži i doprinose na plaću – zdravstveno osiguranje, zapošljavanje i zaštitu na radu), ali radnik ne dobiva cijeli taj iznos nego dio koji on dobiva zove se *neto plaća*. Razliku između bruto i neto plaće predstavljaju: doprinosi za socijalno osiguranje(mirovinsko osiguranje- 20%, zdravstveno osiguranje- 15,5% i zapošljavanje- 1,7%), porezi i prirezi. Svaka osoba koja ostvaruje dohodak smatra se poreznim obveznikom. Osobni odbitak je dio dohotka koji se ne oporezuje, a koji je uvećan ovisno o broju uzdržavanih članova obitelji.

Prosječna mjesečna plaća u Hrvatskoj iznosi oko 6000 kn.

Minimalna plaća je najniži iznos plaće koji pripada radniku za obavljeni rad po danu,satu ili mjesecu. U Hrvatskoj iznos minimalne plaće je oko 2815 kn koja se određuje u visini od 39% prosječne plaće u prethodnom razdoblju.

Na tržištu rada radnici se međusobno razlikuju prema stupnju obrazovanja, razini iskustva, spolu, dobi..., što u konačnici dovodi do razlika u plaćama.

Tablica 1:Prosječna mjesečna(bruto i neto) isplaćena plaća u pravnim osobama, 2014.

PROSJEČNA MJESEĆNA PLAĆA			VERIŽNI INDEKSI			
			NOMINALNE PLAĆE		REALNE PLAĆE	
	NETO	**BRUTO**	NETO	BRUTO	NETO	BRUTO
2010.	**5 343**	**7 679**	100,6	99,6	99,5	98,5
2011.	**5 441**	**7 796**	101,8	101,5	99,6	99,2
2012.	**5 478**	**7 875**	100,7	101,0	97,4	97,7
2013.	**5 515**	**7 939**	100,7	100,8	98,5	98,6
2014.	**5 533**	**7 953**	100,3	100,2	100,5	100,4

Izvor: croinfig 2015, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2015.pdf

[21] Čavrak V.(2011): Gospodarstvo Hrvatske, Zagreb, str.130-133

3.4. Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ)

Hrvatski zavod za zapošljavanje je javna ustanova u vlasništvu Republike Hrvatske, ustrojena Zakonom o posredovanju pri zapošljavanju i pravilima za vrijeme nezaposlenosti sa zadaćom rješavanja pitanja iz problematike vezane uz zapošljavanje i nezaposlenost u najširem značenju tih pojmova. Hrvatski zavod za zapošljavanje do 2003.godine provodi projekte financirane od strane Europske unije u cilju jačanja zapošljavanja, ali i zadovoljavanja potreba tržišta rada.[22]

HZZ ima bitnu ulogu u provođenju aktivnih mjera politike tržišta rada. Osnovni cilj aktivnih mjera povećati fleksibilnost radnika, postići što bolju usklađenost ponude i potražnje radne snage te poboljšati položaj teško zapošljivih. One obuhvaćaju :

- Posredovanje pri zapošljavanju;
- Specijalizirano obučavanje i dodatno obrazovanje(prekvalifikacija, dokvalifikacija i specijalizacija);
- Kreiranje novih radnih mjesta u javnom sektoru putem javnih radova;
- Poticanje samozapošljavanja i otvaranja manjih poduzeća;
- Subvencioniranje zapošljavanja;
- Specijalne programe za ugrožene skupine, invalide, mlade i sl. [23]

Posredovanjem pri zapošljavanju obuhvaćene su osobe koje traže zaposlenje te poslodavci kojima su potrebni radnici. Zavod pruža stalnu stručnu pomoć pri izboru i promjeni zvanja i zanimanja te zaposlenja u skladu sa stručnim sposobnostima. Profesionalno usmjerenje obuhvaća skup aktivnosti kojima se osobama omogućuje utvrditi vlastite sposobnosti, mogućnosti i interese kako bi u konačnici donijele odluku o obrazovanju, osposobljavanju ili pak zapošljavanju.[24]

Povećanje zaposlenosti trenutno je jedan od najvažnijih prioriteta gospodarske politike. Vidljivo je da postoji jaka povezanost između siromaštva, obrazovanja, zaposlenja i

[22] Hrvatski zavod za zapošljavanje ; http://www.hzz.hr/default.aspx?id=10047
[23] Čavrak V.(2011): Gospodarstvo Hrvatske, Zagreb, str. 142-143.
[24] Bejaković P. : Zaposlenost i nezaposlenost ; http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/zaposlenost.pdf

dugotrajne nezaposlenosti. Potrebno je potaknuti zapošljavanje dugotrajno nezaposlenih, a odgovarajućim radnim aktivnostima može se poboljšati i socijalna uključenost tih osoba.

3.4.1. Program potpora za zapošljavanje[25]

Predlagatelj programa potpora za zapošljavanje i usavršavanje je Hrvatski zavod za zapošljavanje u čijoj se nadležnosti taj program i odvija.

Cilj programa potpora za zapošljavanje je davati poticaj za zapošljavanje osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada te usavršavanje novozaposlenih radnika odnosno radnika kojima prijeti gubitak radnog mjesta.

Posljedice programa: Promjene kroz koje prolazi hrvatsko gospodarstvo rezultirale su porastom opće nezaposlenosti te je bez posla ostao veliki broj radnika koji imaju stručna znanja i vještine. Takva situacija dodatno otežava položaj, odnosno mogućnost pronalaska posla osobama koje su u nepovoljnom položaju na tržištu rada, kao što su npr. mlade osobe, dugotrajno nezaposlene osobe, osobe starije životne dobi te osobe s invaliditetom. Potpore pri zapošljavanju kao mjera aktivne politike tržišta rada provode se kako bi se umanjio negativan utjecaj rastuće nezaposlenosti i marginalizacije pripadnika ciljanih skupina nezaposlenih osoba.

Ciljane skupine:

- Potpora za zapošljavanje osoba bez radnog iskustva
- Potpora za zapošljavanje osoba sa stečenim radnim iskustvom
- Potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- Potpora za zapošljavanje zamjenskog radnika
- Potpora za zapošljavanje osoba romske nacionalne manjine
- Potpora za zapošljavanje upravitelja zadruge
- Potpora za zapošljavanje na dijeljenom radnom mjestu
- Potpora za zapošljavanje nakon stručnog osposobljavanja
- Potpora za zapošljavanje kod drugog poslodavca
- Potpora za zapošljavanje poslodavaca u turizmu

[25] HZZ- Program potpora za zapošljavanje i usavršavanje; http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/zaposlenost.pdf

Ostvareni programi mogu povećati zapošljavanje, omogućiti stvaranje stvarne vrijednosti i učinkovito povećati primanja slabije obrazovanih radnika.

Zaposlenost možemo promatrati iz više perspektiva; s obzirom na dob, spol, razinu obrazovanja, djelatnost itd. Detaljnija analiza i usporedivost između ovih kategorija obrađena je u poglavlju broj 4.

4. ANALIZA ZAPOSLENOSTI U RH

4.1. Stopa zaposlenosti prema spolu, dobi ,razini obrazovanja te županijama

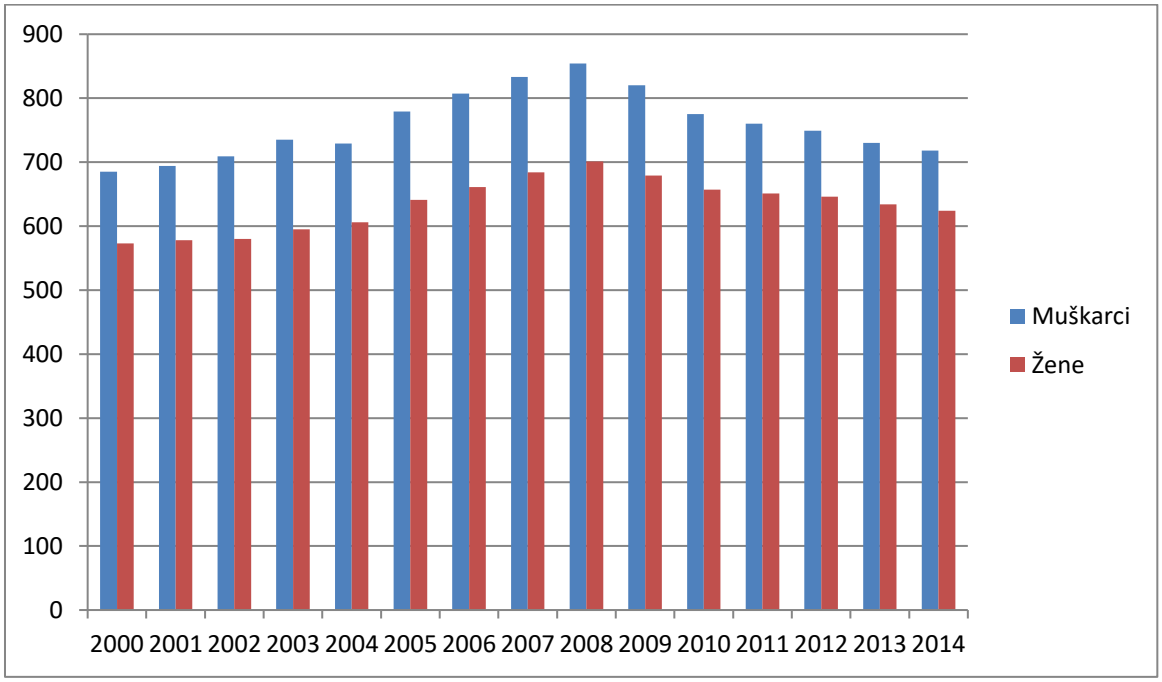
Zaposlenost se različito kreće kada je promatramo s obzirom na dob, spol, razinu obrazovanja, djelatnost, itd. U ovom poglavlju ćemo preko tablica i grafikona jasnije predočiti i vizionalizirat postojeće razlike u zaposlenosti s obzirom na određene varijable. S obzirom na dostupnost podataka, analiza zaposlenosti obrađena je u razdoblju od 2000.-2015.godine, te kod analize zaposlenosti po djelatnostima pronađeni su podaci iz siječnja 2017. što nam daje jasniju predodžbu trenutne zaposlenosti u Hrvatskoj.

Tablica 2: Godišnji prosjek ukupnog broja zaposlenih (000) od 2000.- 2014.

GODINA	UKUPNO	ŽENE	MUŠKARCI
2000.	1258	573	685
2001.	1272	578	694
2002.	1289	580	709
2003.	1330	595	735
2004.	1335	606	729
2005.	1420	641	779
2006.	1468	661	807
2007.	1517	684	833
2008.	1555	701	854
2009.	1499	679	820
2010.	1432	657	775

2011.	1411	651	760
2012.	1395	646	749
2013.	1364	634	730
2014.	1342	624	718

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Statističkog ljetopisa 2006. i Statističkog ljetopisa 2015.

Graf 1: Godišnji prosjek ukupnog broja zaposlenih (000) od 2000.-2014.

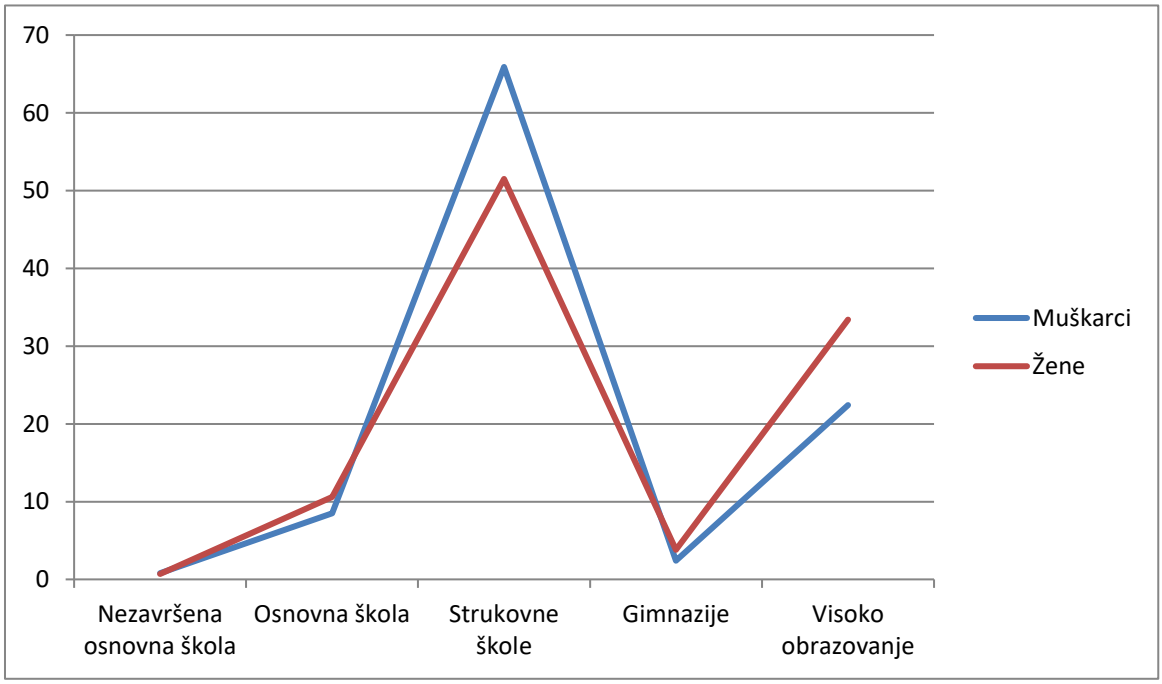
Izvor: Prikaz autora na temelju tablice 2

Tablica 2 prikazuje prosjek ukupnog broja zaposlenih osoba na godišnjoj razini od 2000.-2014. godine. Grafikon vizualizira podatke prikazane u tablici te daje jasniju predodžbu postojeće razlike u zaposlenosti između muškaraca i žena. Na temelju podataka iz tablice možemo vidjeti da je zaposlenost bila najviša 2008. godine (1,555,000). Najmanja zaposlenost zabilježena je 2000. godine (1,258,000) nakon čega broj zaposlenih postepeno raste sve do 2008. godine gdje graf doseže najvišu točku. Od 2008. godine pa do 2014. godine graf poprima putanju pada, što u konačnici znači da se zaposlenost smanjuje. U 2014. godini ukupna zaposlenost iznosi 1,342,000.

Tablica 3: Struktura radno sposobnog stanovništva prema školskoj spremi i spolu; 2013.- 2015.

%	ŽENE			MUŠKARCI		
	2013.	2014.	2015.	2013.	2014.	2015.
Nezavršena osnovna šk.	1,9	0,8	0,7	1,3	0,8	0,8
Osnovna škola	11,2	10,5	10,6	10,9	8,5	8,5
Strukovne škole	53,4	53,0	51,5	64,3	66,4	65,9
Gimnazije	4,2	3,8	3,8	2,6	2,4	2,4
Visoko obrazovanje	29,3	31,9	33,4	20,9	21,9	22,4

Izvor: Statistički ljetopis; https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2016/sljh2016.pdf

Graf 2: Struktura radno sposobnog stanovništva prema školskoj spremi i spolu; 2015. (%)
Izvor: Prikaz autora na temelju podataka iz tablice 3

Tablica 3 pokazuje stope zaposlenosti od 2013. do 2014. godine prema obrazovanju i spolu. Grafikon vizualizira podatke prikazane u tablici te prema njemu jasnije možemo uočiti razliku između zaposlenih muškaraca i žena s obzirom na razinu obrazovanja. Ako uzmemo u obzir podatke iz 2015. godine možemo vidjeti da je stopa zaposlenih muškaraca s nezavršenom osnovnom školom i strukovnom školom veća od stope zaposlenosti žena (nezavršena osnovna škola: muškarci – 0,8%, žene – 0,7%; strukovne škole: muškarci – 65,9%, žene – 51,5%), dok je pri svim drugim razinama obrazovanja (navedenih u tablici) stopa zaposlenosti žena veća od stope zaposlenosti muškaraca.

Tablica 4: Zaposlenost u županijama prema spolu 2015. godina

ŽUPANIJE	MUŠKARCI	ŽENE	UKUPNO
Zagrebačka	46 271	30 334	76 605
Krapinsko-zagorska	16 792	16 534	33 326
Sisačko-moslovačka	20 424	17 126	37 550
Karlovačka	19 061	14 725	33 786
Varaždinska	29 355	29 904	59 259
Koprivničko-križevačka	15 713	14 105	29 818
Bjelovarsko-bilogorska	15 228	13 455	28 683
Primorsko-goranska	54 411	46 433	100 844
Ličko-senjska	7 028	5 859	12 887
Virovitičko-podravska	10 091	8 203	18 294
Požeško-slavonska	9 095	7 659	16 754
Brodsko-posavska	18 822	13 151	31 973
Zadarska	23 334	20 799	44 133
Osječko-baranjska	42 099	34 457	76 556
Šibensko-kninska	15 028	12 678	27 706

Vukovarsko-srijemska	21 438	16 961	38 399
Splitsko-dalmatinska	68 267	60 261	128 528
Istarska	41 144	34 219	75 363
Dubrovačko-neretvanska	19 527	17 555	37 082
Međimurska	19 890	15 502	35 392
Grad Zagreb	195 258	194 630	389 888

Izvor: Izračun autora na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku; https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2016/sljh2016.pdf

Tablica 4 prikazuje ukupnu zaposlenost u županijama prema spolu 2015. godine. Hrvatska ima 20 županija + Grad Zagreb te na temelju prikazanih podataka možemo vidjeti da najveći broj zaposlenih, i muškaraca i žena, ima Grad Zagreb, dok najmanju zaposlenost ima Ličko-senjska županija. U usporedbi zaposlenosti muškaraca i žena, možemo vidjeti da je broj zaposlenih muškaraca u svim županijama znatno veći od broja zaposlenih žena. Ta razlika najviše dolazi do izražaja u Osječko-baranjskoj županiji gdje je čak 7.642 više zaposlenih muškaraca nego žena.

Tablica 5: Stope zaposlenosti stanovništva prema dobi i spolu; 2013.-2015.

%	**UKUPNO**			**ŽENE**			**MUŠKARCI**		
	2013.	**2014.**	**2015.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**	**2013.**	**2014.**	**2015.**
15-24	14,9	18,3	19,0	12,4	15,3	15,6	17,4	21,2	22,2
25-49	69,5	72,4	73,4	66,3	69,2	69,2	72,6	75,6	76,8
50-64	46,3	46,2	48,2	40,3	38,9	42,1	52,6	53,9	54,6
65+	(3,9)	(3,0)	(3,2)	(2,7)	(2,3)	(2,4)	(5,7)	(4,1)	(4,5)

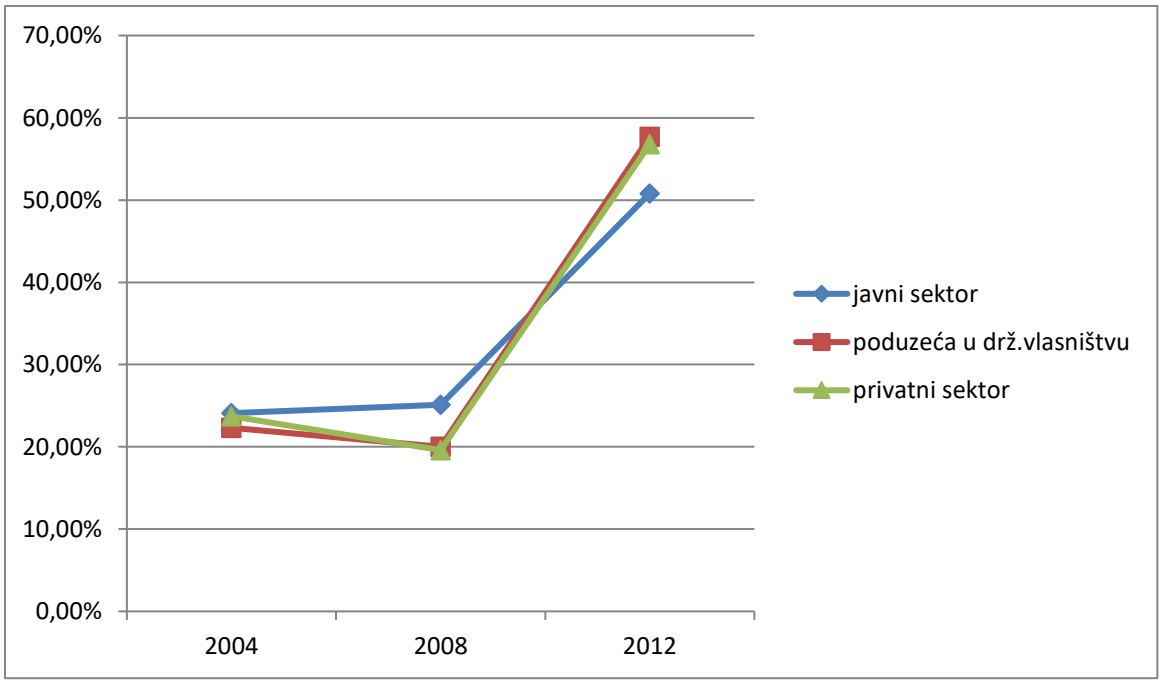
Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2016/sljh2016.pdf

Tablica 5 prikazuje stope zaposlenosti stanovništva prema dobi i spolu u razdoblju od 2013. godine do 2015. godine. Prema podacima iz tablice možemo vidjeti da je stopa zaposlenosti muškaraca u svim razdobljima veća od stope zaposlenosti žena. Najveća razlika u zaposlenosti između muškaraca i žena je u dobi od 50-64 godine (primjerice u 2015. godini stopa zaposlenosti muškaraca iznosila je 54,6% dok je stopa zaposlenosti žena bila 42,1% za tu dobnu granicu).

Tablica 6 : Zaposlenost prema sektoru vlasništva; 2004, 2008. i 2012.

Godina/sektor i	2004.	2008.	2012.	Prosjek(2004-2012)
Javni sektor	24,10%	22,30%	23,70%	23,30%
Poduzeća u državnom vlasništvu	25,10%	20,00%	19,60%	21,50%
Privatni sektor	50,80%	57,70%	56,80%	55,20%

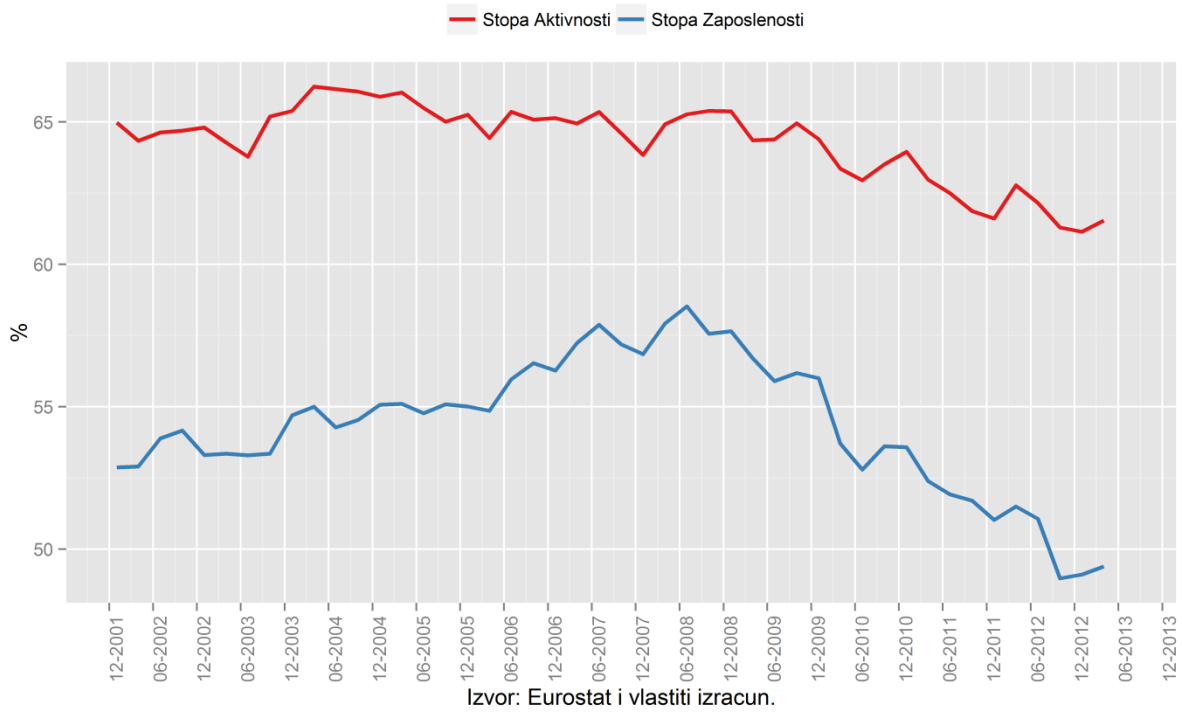
Izvor: Završno izvješće: Analiza plaća u javnom privatnom sektoru, Ekonomski Institut Zagreb, 2014.

Graf 3: Zaposlenost prema sektoru vlasništva; 2004., 2008. i 2012.
Izvor: Prikaz autora na temelju podataka iz tablice 6

Tablica 6 prikazuje strukturu zaposlenih prema različitim sektorima vlasništva u 2004, 2008. i 2012. godini. Udio privatnog sektora u ukupnoj zaposlenosti veći je od 50 % u svim razdobljima. Isto tako taj se udio povećao s oko 51 posto u 2004.godini na oko 57 posto u

2008 .te 2012 godini. Povećanje udjela zaposlenosti u privatnom sektoru dobrim se dijelom može objasniti privatizacijom i smanjenjem udjela zaposlenosti u državnom vlasništvu. Privatni sektor je između 2004. i 2008. kreirao više radnih mjesta nego javni sektor čime je njegov udio dodatno povećan. No, između 2008 i 2012 godine dolazi do preokreta, udio zaposlenih u javnom sektoru povećava se s 22% na gotovo 24 posto. To povećanje, kao i smanjenje udjela zaposlenosti u privatnom sektoru, posljedica je krize koja je utjecala na veće smanjenje zaposlenosti u privatnom sektoru, dok u javnom sektoru do smanjenja zaposlenosti uopće nije ni došlo. (Zavr.izvj.2014.)

Graf 4: Zaposlenost i radna snaga u radno sposobnom stanovništvu (15-64 god)
Izvor: Cronomy.org → https://cronomy.org/tag/zaposlenost/

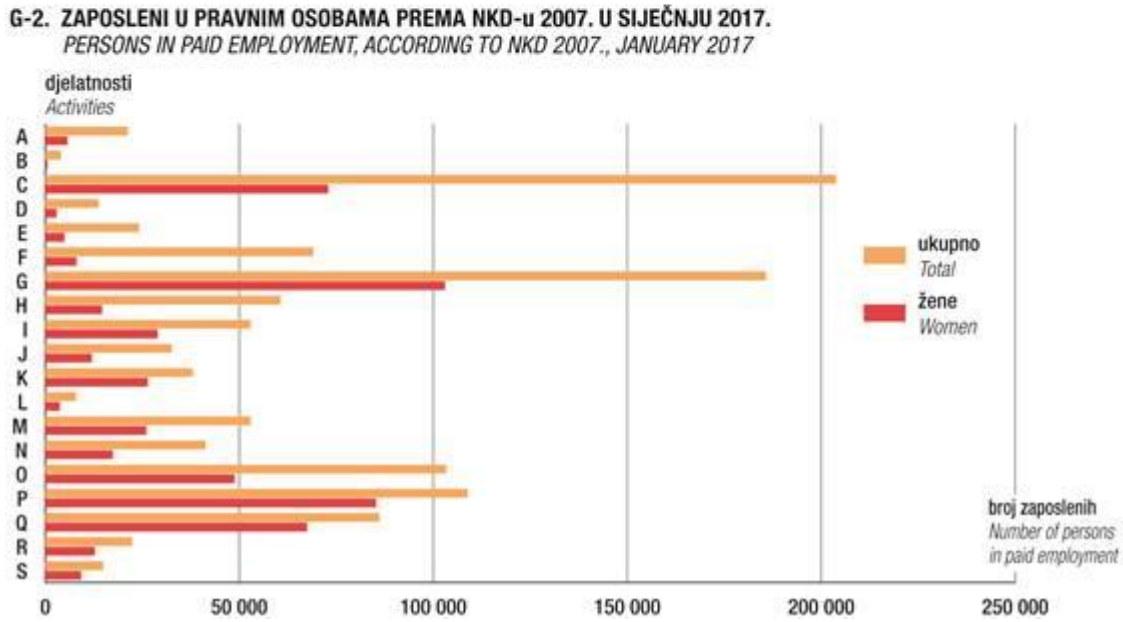
Stopa aktivnosti – udio radne snage u radno sposobnom stanovništvu
Stopa zaposlenosti – odnos broja zaposlenih i broja stanovnika između 15-64 godina.

Prema grafičkom prikazu vidljivo je da je stopa aktivnosti znatno veća od stope zaposlenosti stanovništva. Stopa aktivnosti svoju najveću vrijednost dostiže početkom 2004. godine (67%), dok stopa zaposlenosti svoju najveću vrijednost bilježi sredinom 2008. godine (53.5%).

Najnižu vrijednost obje stope bilježe u 2012.godini kada je stopa aktivnosti pala na 61%, a stopa zaposlenosti na 49%.

Što se tiče zaposlenosti prema djelatnostima prikupljeni su najnoviji podaci iz 2017.godine te se napravila usporedba istih s podacima iz prethodne 2016.godine. Dostupnost i pronalazak najnovijih podataka pružaju nam najbolju predodžbu trenutnog stanja zaposlenosti u Hrvatskoj te jasniju sliku poboljšanja / pogoršanja situacije u odnosu na prethodne godine.

Graf 5 : Zaposlenost u pravnim osobama od siječnja 2016. do siječnja 2017.
Graf 6: Zaposlenost u pravnim osobama prema NKD-u 2007. u siječnju 2017.
Izvor: https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/09-02-01_01_2017.htm

U siječnju 2017.godine broj zaposlenih u pravnim osobama RH iznosio je 1 143 328 te u odnosu na 2016 .ukupan broj zaposlenih u pravnim osobama pao je za 1,2%. Broj ukupno zaposlenih u siječnju 2017. u odnosu na prethodni mjesec pao je za 1,3%, a broj zaposlenih žena za 1,6%. Gledajući zaposlenost u obrtu i slobodnim profesijama ukupan broj zaposlenih pao je u siječnju 2017. za 1,9% u odnosu na prethodni mjesec.

4.2. Zaposlenost u turizmu

Važnost i uloga turizma u Hrvatskoj vidljiva je iz konstantnog rasta turističkog prometa te povećanja broja zaposlenih. Učinci turizma na zaposlenost vidljivi su u brojnim granama i djelatnostima. Među specifičnostima tržišta rada u turizmu najčešće se navode sezonska zaposlenost, visoki udio zaposlenih s prosječno nižim stupnjem obrazovanja i kvalifikacija, visok stupanj zapošljavanja ženske radne snage. Isto tako, turizam daje priliku za rad starijim osobama koje zbog svoje životne dobi ili manjka iskustva nemaju mogućnost za zapošljavanjem u nekim drugim djelatnostima.

4.2.1. Sezonska zaposlenost

Prema podacima DZS-a zaposlenost u travnju 2017.godine bila je za 0,8 posto viša u odnosu na prethodni mjesec odnosno bilo je ukupno 1.341.686 zaposlenih osoba. Rast zaposlenosti u skladu je sa sezonskim kretanjima, s obzirom na to da zaposlenost uobičajeno počinje rasti u proljetnim mjesecima, a pada krajem ljeta, završetkom turističke sezone.

Tablica 7: Zapošljavanje osoba s evidencije zavoda (sezonsko zapošljavanj) 2012.- 2017.

	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	I-VII 2017.
Traženi radnici	27 334	22 823	24 252	29 132	38 876	34 108
Zaposlene osobe s evidencije zavoda	39 438	40 767	40 337	41 467	40 682	34 328

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje; http://www.hzz.hr/default.aspx?id=11179

Prema podacima koje prikazuje tablica 7 zabilježen je pad potražnje za radnicima u 2013.godini s obzirom na potražnju u 2012.godini nakon čega se javlja ponovni rast potražnje za radnicima sve do 2017.godine. U usporedbi s 2015. godinom, potražnja u 2016. godini veća je za otprilike 9.744 radnika.

Tablica 8: Traženi radnici na sezonskim poslovima po zanimanjima

Zanimanje (NKZ 10)	Broj	Postotak
Ukupno	34.108	
(51310023) konobar/konobarica	5.443	16,0
(52230013) prodavač/prodavačica	3.674	10,8
(51200023) kuhar/kuharica	3.086	9,0
(91120021) sobar/sobarica	3.030	8,9
(91120011) čistač/čistačica	2.800	8,2
(94120011) kuhinjski radnik/kuhinjska radnica	2.176	6,4
(51200012) pomoćni kuhar/pomoćna kuharica	1.735	5,1
(51310012) pomoćni konobar/pomoćna konobarica	1.470	4,3
(42260034) recepcionar/recepcionarka	839	2,5
(42210036) turistički animator/turistička animatorica	481	1,4
(75120032) pekar/pekarica bureka i pizze	413	1,2
(91210011) pralja (tradicionalna)	369	1,1
(93290021) radnik/radnica na proizvodnoj liniji	289	0,8
(42240044) hotelijersko-turistički službenik/hotelijersko-turistička službenica	286	0,8
(83320013) vozač/vozačica teretnog vozila	278	0,8
(51320012) pipničar/pipničarka	277	0,8
(93330091) skladišni radnik/skladišna radnica	267	0,8
(43210034) skladištar/skladištarka	216	0,6
(51420064) maser/maserka	213	0,6
(51320023) barmen/barmenica	210	

Izvor: http://www.hzz.hr/default.aspx?id=11179

U prvih sedam mjeseci 2017.godine najveća potražnja je bila za radnicima u djelatnostima pružanja smještaja, pripreme i usluživanja hrane te trgovine na veliko i na malo, ukupno 23. 471 radnika i to uglavnom konobara/konobarica, sobarica, kuhara, prodavača/prodavačica, turističkih animatora/animatorica, itd. U ostalim djelatnostima na sezonskim poslovima zaposlilo se 10.118 osoba, a najviše u administrativnoj i pomoćno uslužnoj djelatnosti, prerađivačkoj djelatnosti, prijevozu, poljoprivredi, šumarstvu, itd.

Gledajući sezonsku zaposlenost prema županijama, najviše sezonskih radnika zaposleno je u : Splitsko-dalmatinskoj , Dubrovačko-neretvanskoj, Šibensko-kninskoj, Istarskoj, Osječko-baranjskoj te Zadarskoj županiji.

4.3. Usporedba zaposlenosti sa zemljama EU

Tablica 9: Stopa zaposlenosti u EU-28 (2004.-2014.)

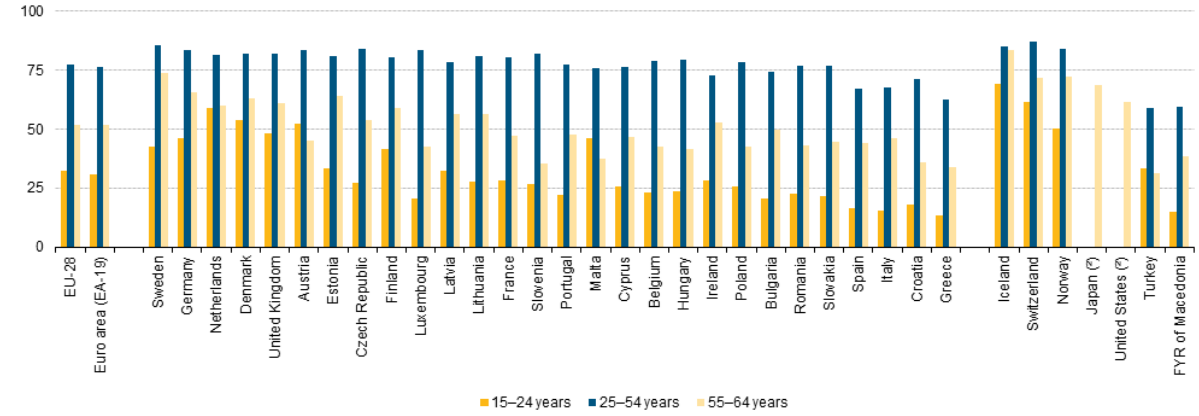
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
EU-28	62.9	63.4	64.3	65.2	65.7	64.4	64.1	64.2	64.1	64.1	64.9
Euro area (EA-19)	63.0	63.5	64.5	65.5	65.8	64.4	64.0	64.1	63.7	63.4	63.9
Belgium	60.3	61.1	61.0	62.0	62.4	61.6	62.0	61.9	61.8	61.8	61.9
Bulgaria (')	54.2	55.8	58.6	61.7	64.0	62.6	59.7	58.4	58.8	59.5	61.0
Czech Republic (')	64.2	64.8	65.3	66.1	66.6	65.4	65.0	65.7	66.5	67.7	69.0
Denmark	75.7	75.9	77.4	77.0	77.9	75.3	73.3	73.1	72.6	72.5	72.8
Germany (')(*)	65.0	65.5	67.2	69.0	70.1	70.3	71.1	72.7	73.0	73.5	73.8
Estonia	63.1	64.8	68.4	69.8	70.1	63.8	61.2	65.3	67.1	68.5	69.6
Ireland (*)	66.3	67.6	68.7	69.2	67.4	61.9	59.6	58.9	58.8	60.5	61.7
Greece	59.1	59.6	60.6	60.9	61.4	60.8	59.1	55.1	50.8	48.8	49.4
Spain (*)	61.3	63.6	65.0	65.8	64.5	60.0	58.8	58.0	55.8	54.8	56.0
France (*)	63.7	63.7	63.6	64.3	64.8	64.0	63.9	63.9	63.9	64.1	64.3
Croatia	54.7	55.0	55.6	59.0	60.0	59.4	57.4	55.2	53.5	52.5	54.6
Italy	57.7	57.6	58.3	58.6	58.6	57.4	56.8	56.8	56.6	55.5	55.7
Cyprus (*)	68.9	68.5	69.6	71.0	70.9	69.0	68.9	67.6	64.6	61.7	62.1
Latvia	61.0	62.1	65.9	68.1	68.2	60.3	58.5	60.8	63.0	65.0	66.3
Lithuania	61.6	62.9	63.6	65.0	64.4	59.9	57.6	60.2	62.0	63.7	65.7
Luxembourg (*)	62.5	63.6	63.6	64.2	63.4	65.2	65.2	64.6	65.8	65.7	66.6
Hungary	56.8	56.9	57.4	57.0	56.4	55.0	54.9	55.4	56.7	58.1	61.8
Malta (*)	54.0	53.6	53.9	55.0	55.5	55.3	56.2	57.9	59.1	60.8	62.3
Netherlands (')(*)	73.1	73.2	74.3	76.0	77.2	77.0	74.7	74.2	74.4	73.6	73.1
Austria	66.5	67.4	68.6	69.9	70.8	70.3	70.8	71.1	71.4	71.4	71.1
Poland (*)	51.7	52.8	54.5	57.0	59.2	59.3	58.9	59.3	59.7	60.0	61.7
Portugal (')	67.6	67.3	67.6	67.6	68.0	66.1	65.3	63.8	61.4	60.6	62.6
Romania (*)	57.7	57.6	58.8	58.8	59.0	58.6	60.2	59.3	60.2	60.1	61.0
Slovenia	65.3	66.0	66.6	67.8	68.6	67.5	66.2	64.4	64.1	63.3	63.9
Slovakia (')	57.0	57.7	59.4	60.7	62.3	60.2	58.8	59.3	59.7	59.9	61.0
Finland	67.6	68.4	69.3	70.3	71.1	68.7	68.1	69.0	69.4	68.9	68.7
Sweden (*)	72.1	72.5	73.1	74.2	74.3	72.2	72.1	73.6	73.8	74.4	74.9
United Kingdom	71.7	71.7	71.6	71.5	71.5	69.9	69.4	69.3	69.9	70.5	71.9
Iceland	82.3	83.8	84.6	85.1	83.6	78.3	78.2	78.5	79.7	81.1	81.7
Norway	75.1	74.8	75.4	76.8	78.0	76.4	75.3	75.3	75.7	75.4	75.2
Switzerland (*)	77.4	77.2	77.9	78.6	79.5	79.0	78.6	79.3	79.4	79.6	79.8
FYR of Macedonia	:	:	39.6	40.7	41.9	43.3	43.5	43.9	44.0	46.0	46.9
Turkey	:	:	44.6	44.6	44.9	44.3	46.3	48.4	48.9	49.5	49.5
Japan	68.7	69.3	70.0	70.7	70.7	70.0	70.1	70.3	70.6	71.7	72.7
United States	71.2	71.5	72.0	71.8	70.9	67.6	66.7	66.6	67.1	67.4	68.1

(') 2011: break in series.
(*) 2005: break in series.
(*) 2007: break in series.
(*) 2013: break in series.
(*) 2009: break in series.
(*) 2010: break in series.
Source: Eurostat (online data code: lfsi_emp_a)

Izvor: Eurostat http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/hr

Prema podacima iz tablice stopa zaposlenosti u EU-28 2014.godine iznosila je ukupno 64,9%. Stopa zaposlenosti bila je najveća 2008.godine te je iznosila 65,7%, a najmanju stopu zaposlenosti bilježi 2004.godina kada je iznosila 62,9%. Nakon dostizanja najveće vrijednosti u 2008.godini, stopa zaposlenosti u sljedećim razdobljima pada. Tijekom 20014.godine stopa zaposlenosti je ponovno počela rasti kao u razdoblju prije krize te se u odnosu na 2013.godinu povećala za 0,8 postotnih poena,odnosno sa 64,1% na 64,9%. Stope zaposlenosti u 2014.godini dosegle su rekordne vrijednosti u rasponu od 71% do 74% u Austriji, UK,

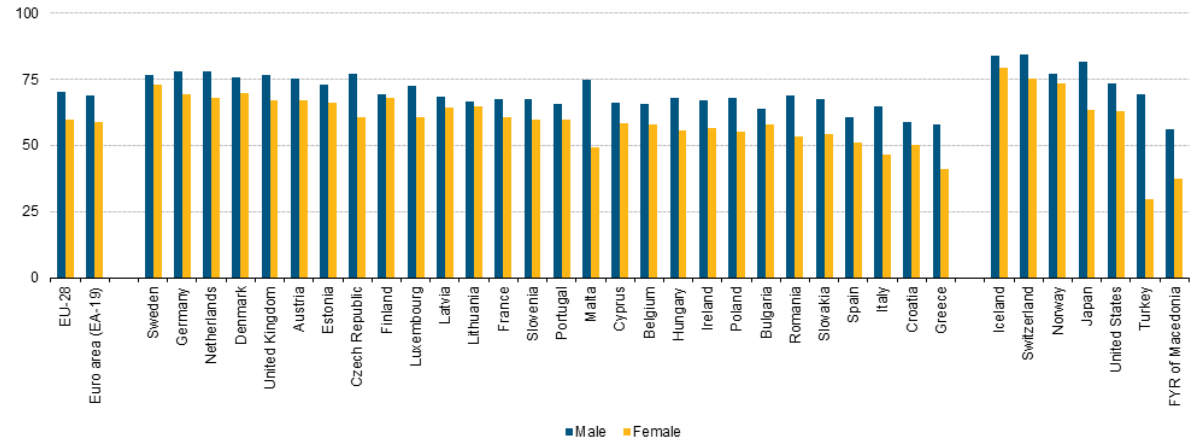
Danskoj, Nizozemskoj i Njemačkoj. Dok, s druge strane, u razdoblju između 2009. i 2014. stope zaposlenosti su se znatno smanjile (za najmanje pet postotnih poena) u Cipru, Španjolskoj i Hrvatskoj.

(1) The figure is ranked on the overall employment rate.
(2) 15–24 years and 25–54 years: not available.
Source: Eurostat (online data code: lfsi_emp_a)

Graf 7: Stope zaposlenosti prema dobnoj skupini (15-24; 25-54; 55-64), 2014.godina
Izvor: Eurostat , http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/hr

Grafikon 7 prikazuje razlike u stopama zaposlenosti među članicama EU-28 s obzirom na dobne skupine raspoređene u tri kategorije; dobna skupina od 15-24, 25-54 i 55-64 godine. Gledajući stopu zaposlenosti starijih radnika, 2014.godine iznosila je ukupno 51,8%. Detaljna analiza stope zaposlenosti prema dobnoj skupini prikazana je grafikonom 8 gdje se jasno može vidjeti da je najveća zaposlenost u dobnoj granici od 25 do 54 godine. Stopa zaposlenosti među starijim stanovništvom u Hrvatskoj niža je od prosjeka zaposlenosti EU-28. Hrvatska se prema podacima iz tablice te prema grafičkim prikazima nalazi među zemljama s najnižom stopom zaposlenosti.

(') The figure is ranked on the overall employment rate.
Source: Eurostat (online data code: lfsi_emp_a)

Graf 8: Stopa zaposlenosti prema spolu, 2014.godina

Izvor: Eurostat http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/hr

Grafikon 8 prikazuje stopu zaposlenosti EU-28 s obzirom na spol.

Stope zaposlenosti općenito su niže među ženama i starijim radnicima u odnosu na muškarce te osobe mlađe životne dobi. Stopa zaposlenosti muškaraca u EU-28 2014.godine iznosila je ukupno 70,1% dok je stopa zaposlenosti među ženama iznosila 59,6%. Stope zaposlenosti muškaraca bile su znatno veće od stopa zaposlenosti žena u svim državama članicama EU-a, iako je postojala razlika. Stopa zaposlenosti žena u RH približna je prosjeku EU-28.

5. ZAKLJUČAK

Rad se danas promatra kao jedan od najvažnijih gospodarskih resursa. Zaposlenosti i proizvodnost rada bitno utječu na proizvodne mogućnosti gospodarstva. Razvojem znanja i gospodarskim razvojem čovječanstva, čovjekova uloga u proizvodnji sve više raste. Radnik je onaj koji poduzeću osigurava rast i razvoj te omogućava stvaranje određenih konkurentskih prednosti.

U ovom radu je provedena analiza kretanja zaposlenosti stanovništva Republike Hrvatske na temelju dostupnih i prikupljenih podataka putem interneta i knjiga/časopisa u razdoblju od 2000.-2015.godine. Napravljena je usporedba zaposlenosti u Hrvatskoj s obzirom na dob, spol i obrazovanje stanovništva te s obzirom na vrstu djelatnosti koju obavljaju. Isto tako napravljena je kratka usporedba stanja zaposlenosti u Hrvatskoj s obzirom na ostale članice Europske unije(EU-28).

U Hrvatskoj je stanje što se tiče zaposlenosti jako loše. Svake godine raste broj osoba koje odlaze u inozemstvo u potrazi za“kruhom“, a u najvećem postotku mladi ljudi. Novac nije mjerilo ljudske vrijednosti ali se ipak bez novca ne može pogotovo u današnje vrijeme kada tehnologija tako brzo napreduje te se treba prilagoditi uvjetima življenja. Svaki radnik za obavljeni posao treba biti plaćen, bez obzira na vrstu posla koju on obavlja. U Hrvatskoj minimalna plaća za obavljeni posao iznosi oko 2 800 kn, dok je prosječna plaća oko 6 000 kn. Na tržištu rada radnici se međusobno razlikuju prema stupnju obrazovanja, razini iskustva, spolu, dobi..., što u konačnici dovodi do razlika u plaćama.

Promatrajući zaposlenost u Hrvatskoj s obzirom na dob i spol možemo primijetiti da je postotak zaposlenih muškaraca u svim dobnim skupinama znatno veći od zaposlenosti žena. Oba spola, i muškarci i žene, najveći postotak zaposlenosti dostižu u životnoj dobi od 25-49 godina nakon čega postotak zaposlenosti opada, dok je najmanji postotak zaposlenosti zabilježen u dobi od 15-18 godina te od 65 godina pa dalje. Razlozi razlike u zaposlenosti između muškaraca i žena su raznovrsni. Muškarci su traženiji u fizički zahtjevnijim poslovima, a isto tako veći je postotak žena koje ostaju u svojim kućama te se brinu za obitelj.

Ako promatramo zaposlenost prema obrazovanju, kod muškaraca i žena najveća zaposlenost je kod onih sa završenom SSS, a najmanja kod muškaraca s VKV i VŠS razinom obrazovanja te kod žena s PKV i VKV razinom obrazovanja.

Gledajući ukupnu sliku zaposlenosti stanovništva u Republici Hrvatskoj u razdoblju do 2005.-2014.godine možemo vidjeti da je najveća zaposlenost bila u 2008.godini nakon čega, točnije u 2009.godini zaposlenost naglo pada sve do 2014.godine. Ukupni pad zaposlenosti u tom razdoblju iznosio je 7,4% odnosno oko 105 500,00.

Kada usporedimo stanje zaposlenosti u Hrvatskoj u odnosu na ostale članice Europske unije možemo zaključiti da je stanje u Hrvatskoj jako loše te da se ona nalazi među najlošijim zemljama Eu –a s obzirom na postotak zaposlenosti.

Promatrajući zaposlenost žena, prosjek u Hrvatskoj je približan prosjeku Europske unije, dok gledajućim zaposlenost prema starosti, Hrvatska je daleko ispod prosjeka EU-a.

Hrvatski zavod za zapošljavanje ima veliku ulogu u provođenju mjera aktivne politike tržišta rada .Osnovni cilj je povećanje fleksibilnosti radnika te poticanje teško zapošljivih osoba. U nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje pokrenut je program za potporu pri zapošljavanju i usavršavanju novozaposlenih radnika. Cilj programa je dati poticaj novozaposlenim osobama te poticaj osobama koje se nalaze u nepovoljnom položaju na tržištu rada.

.

LITERATURA:

Knjige/časopisi:

1. Rozga A. (2006): Statistika za ekonomiste, Ekonomski fakultet Split
2. Pivac S., Rozga A. (2006): Statistika za sociološka istraživanja, Filozofski fakultet Split
3. Čavrak V. (2011): Gospodarstvo Hrvatske, Politička kultura, Zagreb

Internet izvori:

1. Hrvatski zavod za zapošljavanje
   http://www.hzz.hr/default.aspx?id=10047

2. HZZ – Program potpora za zapošljavanje i usavršavanje
   http://www.mfin.hr/adminmax/docs/SA.%2044541%20HZZ%20Program%20drzavnih%20potpora%20za%20zaposljavanje%20i%20usavrsavanje%202016.pdf

3. Državni zavod za statistiku
   http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2003/metodologije/06_124_met.pdf

4. Bejaković P. : Zaposlenot i nezaposlenost
   http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/zaposlenost.pdf

5. Eurostat; Statistika zaposlenosti
   http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_statistics/hr

6. Cronomy.org → https://cronomy.org/tag/zaposlenost/

7. Analiza plaća u javnom i privatnom sektoru
   file:///C:/Users/korisnik/Downloads/Analiza%20pla%C4%87a_2014_final.pdf

8. Psihološki aspekt nazeposlenosti: ž
   http://mjesec.ffzg.hr/nezaposlenost/1.1.html

9. Tržište rada
   http://trzisterada.hzz.hr/Activities/EmploymentLocationGender?rend=0

10. Zaposleni prema djelatnostima
    https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/09-02-01_01_2017.htm

11. Croinfig_2015 : https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/CroInFig/croinfig_2015.pdf

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Godišnji prosjek ukupnog boja zaposlenih (000) od 2000.- 2014.....17

Graf 2: Struktura radno sposobnog stanovništva prema školskoj spremi i spolu; 2015. (%)..18

Graf 3: Zaposlenost prema sektoru vlasništva, 2004;2008. i 2012. 21

Graf 4: Zaposlenost i radna snaga u radno sposobnom stanovništvu (15-64 god).....23

Graf 5 : Zaposlenost u pravnim osobama od siječnja 2016. do siječnja 2017.....24

Graf 6: Zaposlenost u pravnim osobama prema NKD-u 2007. u siječnju 2017. 24

Graf 7: Stope zaposlenosti prema dobnoj skupini (15-24; 25-54; 55-64) 2014. godina.... 28

Graf 8: Stopa zaposlenosti prema spolu 2014.godina.....28

POPIS SLIKA:

Slika 1: Osnovna podjela stanovništva radne dobi prema kriterijima međunarodne definicije.....10

POPIS TABLICA:

Tablica 1: Prosječna mjesečna(bruto i neto) isplaćena plaća u pravnim osobama, 2014.....13

Tablica 2: Godišnji prosjek ukupnog broja zaposlenih (000) od 2000.- 2014. 16

Tablica 3: Struktura radno sposobnog stanovništva prema školskoj spremi i spolu.....18

Tablica 4: Zaposlenost u županijama prema spolu 2015. godina 19

Tablica 5: Stopa zaposlenosti stanovništva prema dobi i spolu; 2013.-2015. 20

Tablica 6 : Zaposlenost prema sektoru vlasništva, 2004;2008. i 2012.....21

Tablica 7: Zapošljavanje osoba s evidencije zavoda (sezonsko zapošljavanje) 2012.-2017..... 24

Tablica 8: Traženi radnici na sezonskim poslovima po zanimanjima.....26

Tablica 9: Stopa zaposlenosti, (2004.-2014.) .....,.....27

SAŽETAK

Cilj istraživanja ovog rada je prikazati kretanje zaposlenosti stanovništva Republike Hrvatske. Na temelju provedene analize podataka zaključuje se kako je postotak zaposlenosti u Hrvatskoj jako loš. Prikupljeni su podaci vezani uz zaposlenost s obzirom na različite varijable kao što su dob, spol i obrazovanje te je provedena odgovarajuća analiza;tabelarno i grafičko prikazivanje svake varijable. Ako se promatra zaposlenost prema spolu i dobi, zaključuje se da je postotak zaposlenih muškaraca znatno veći u odnosu na zaposlenost žena u svim dobnim skupinama. U usporedbi sa zemljama EU-a, Hrvatska se nalazi među zemljama s najlošijim postotkom zaposlenosti.

Ključne riječi

Zaposlenost, statistička analiza, stanovništvo

SUMMARY

Goal of this paper is to present movement of employment in Republic of Croatia. Based on done data analysis main conclusion is that the employment rate in Croatia is very low. Data that is related to employment, has been collected based on different variables such as age, sex, education and adequate analysis has been done; tabular and grafic presenting of each variable. If employment is being observed by variables such as sex and age, conclusion is that the male employment rate is significantly higher than the female employment rate within all age groups. Compared to EU countries Croatia is among the countries with lowest employment rate.

Ključne riječi:

Employment, statistic analysis, population